

Kunovské léto pod praporem CIOFF

Světové valné shromáždění CIOFF přijalo v říjnu 2004 jednomyslným rozhodnutím Mezinárodní dětský folklorní festival Kunovské léto mezi členské festivaly CIOFF a ten se tím zařadil mezi 24 prestižních mezinárodních dětských festivalů, které jsou řádnými členy CIOFF.

Občanské sdružení „Kunovjan“ s městem Kunovice a dalšími spoluorganizátory a podpůrci, mediálními partnery a se štábem více než 60 dobrovolníků připravovali pod vedením ředitelky festivalu Romany Habartové XII. ročník vpravdě od skončení toho XI. Pestrost programu v jednotlivých dnech mezi 13.–19. červnem 2005 zpřijemňovala dětským aktérům náladu.

Nestačili ani pomyslet na únavu. Poznávali se navzájem zástupci Evropy, Asie, Afriky ze zemí Kongo, Srbsko, Turecko, Lotyšsko, Maďarsko, Polsko, Slovensko. K nim se připojily i dětské soubory ze Zlína, Kyjova a pořádajícího trojměstí Staré Město, Uherské Hradiště, Kunovice. Soutěžící verbíři a zpěváci byli z dalších desítek vesnic a měst.

Zahraniční soubory se představily na podiích v Lázních Ostrožská Nová Ves, na lázeňské kolonádě v Luhačovicích, v Popovicích, Polešovicích, v Archeoskanzenu v Modré u Velehradu, v trojměstí.

Pohotovost mladých

Jak už je v Kunovicích zvykem, pak moderátory pořadů jsou pouze mladí dokonce až mladičci. A jak se, panečku, dovedou vyznat. V našem případě byla na vině objížďka, která zpomalovala chod příjezdu autobusů s účinkujícími. Moderátor Petr Pěcha okamžitě vymýšlel rozhovory s účinkujícími a do jejich výslechu se zapojili i většinou dětská diváci. Tak jsme se společně dozvěděli o krojích, kdy a kde se nosí, kde se šijí, jaké jsou tradice v dané zemi. Mne si Petr vyhmátl mezi diváky, že potřebuje jakousi tu minutu pro příjezd dalšího souboru. A tu se ukázala nikoliv moje, ale pohotovost hudebníků ze slovenských Kapušan. Bez jakékoliv domluvy jsem je vyzval, aby názorně ukázali, jak zní nástroje jednotlivě i v plném souzvuku. Přesto Petr významně ťukal na hodinky, krčil rameny a rozpažoval. Čekalo se na Poláky. Spásnou myšlenkou byla výzva divákům, aby si s Východňarmi zazpívali. Vyšlo to. S posledním společným tónem se objevila bíločervená vlajka našich severovýchodních sousedů.

Rovněž muzika „Kyjovánku“ se dvěma kontrabasisty, z nichž jeden hrál v obráceném garde, prokázala velkou

pohotovost při soutěži zpěváků ve Starém Městě. Bez velkého rozmyšlení vyplnili přestávku mezi soutěžními kategoriemi.

Soutěžící verbíře v Uherském Hradišti doprovázela CM „Cifra“. Tu jsem se ptal primáše, zda některé soutěžící nešídí s počtem odehraných tanečních slok. Petr Číhal vysvětlil, že každý tanečník si předem řekl kdy, co a jak. Jeden dokonce až na pódiu oznámil, že jednu sloku vynechá. „Cifra“ se chytila i na nedomluvené výzvy jako friško, úvratí, zhusta. Pohotovost improvizovat se opakovaně nakažlivě až živelně objevovala u účinkujících při vystoupení tria z Konga. Jejich vedoucí Mbunda Mulenda dobrou češtinou vyzval děti k spoluúčasti při zpěvu i k tanečním kracím.

Několik čísel

Ze zahraničí přijelo 7 souborů ze šesti zemí. Z osmi českých souborů byla plná polovina z Kunovic. Vůbec nejmladší účinkující byla teprve čtyřletá Johana Tvrdoňová z domácího „Merínku“. Nejmladším účastníkem soutěže ve verbuňku byl osmiletý Tomáš Buchlovský z Archlebova, nejstarším čtrnáctiletý Jan Mindžal z Hodonína. Nejmladší soutěžící zpěvačka byla pětiletá Karolína Klišťíková z „Merínku“, nejstarší patnáctiletý Pavel Zapletal z Vápenice. Dvě druhá místa za zpěv a verbuňku získal jako jediný z početného pole soutěžících Martin Pěcha z „Děcek z Kunovic“. Se stejným názvem „Cifra“ vystupovaly dvě muziky: z Uherského Hradiště a ze



slovenské Skalice. Dosud se na stejném pódiu nesetkaly. Soubor „Powiśloki“ z Polska a z maďarského „Békési táncguttas“ jsou soubory uměleckých škol se zaměřením na folklor. Jako nevhodné precedens bylo představení souborů ze srbského Tovariševa a z turecké Bursy. Přijeli bez živé muziky s náhradním koktejlem na CD. Jediným souborem bez muziky byl „Hradišťánek“. Šlo jim to náramně. Nejpočetnější cimbálovkou byla tradičně ze ZUŠ Uherský Ostroh ve složení 2 klarinetu, zobcovka, cimbál, basa a k tomu 10 smyčců. Celkem 15. Bylo to znát. „Říhovy děcka“, jak se jim familierně říká, jsou vedeny Františkem Říhou k velkým výkonům a uměleckým zážitkům.

Úsměvy a slzy

Soutěže v jakémkoliv srovnatelném oboru přinášejí v uměleckých kategoriích mnohé otázky. Na atletickém stadionu je vše jasné. Pomůže technika v bězích i na tisícinu vteřiny, milimetry

v dalších soutěžích. Ale zpěv, tanec, kolektivní vystoupení. Každému se líbí něco jiného. V soutěži zpěváků jsem našel zalíbení v hlase patnáctileté Martiny Holíkové ze Starého Hrozenkova, zpívající od malička v Kopaničárku. Nemyslím si, že vyhraju, počkáme na porotu. Byla nakonec třetí.

Kdesi uprostřed třicetiletého houfu soutěžících verbířů se fešácky postavil na podium Marek Kraus ze Šakvic. Jeho zpěv mne zaujal. Začalo mne mezi lopatkama mrzít. To vždy při nějakém velkém zážitku. Pak se pustil do tance. Po poslední cifře s juchnutím si zapisují hůlkovým jeho jméno a dozvídám se: Učím se verbovat teprve jeden rok. Nemyslím si, že vyhraju. Však ještě všichni netančili. V závěru jsem se přitočil k autorce pořadu Ludmile Habartové a ukázal jsem jí můj typ. Nad tím kroutila nevěřičně hlavou: To vyhraje zase někdo z našeho tandemu Simon – Pěcha. Porota se nezvykle dlouze radila a rozhodla: Nejlepším verbířem v kategorii nejstarších je člen souboru Hanýsek Marek Kraus: Verbovat mne učí Štěpán Melíček z Velkých Pavlovic. Trochu se učíme i mezi klukama. Co je to Hanýsek? Šakvickým říkají v sousedních obcích Hanysáci. To je vysvětlení pro odvození názvu souboru. Tak si nás nikdo nesplete.

Zmiňovaný Martin Pěcha se ze sobotního tanečního stříbra zaradoval. Po nedělním zpěvu, věru dobrém, se zasmušil a v mámině utěšujícím náručí si utíral slzy. Nepomohl ani diplom za další stříbro.

Další programy

Do dřeva řezané je název tradičního řezbářského sympozia. Díla z minulých let jsou vystavována v mnoha lokalitách města, ale i v okolí. Letos jedno dílo řezbář nedokončí, byl odvolán k jiné práci. Zato se představili drobnými dílky uční a tovaryši řezbářského umění.

Po nedělních bohoslužbách se v kostele rozezněly duchovní písně, kde se zejména prosazoval polský soubor. Svoje místo si našlo i páteční sportovní odpolední zápolení v městské sportovní hale a v krytém bazénu v Uh. Hradišti. Zapálení pro věc byla páteční večerní všehoct' v podání Konžanů, Dana Nekonečného se Šumem Svistu a Vysokoškolského folklorního souboru „Gymnik“ z Bratislavy. Mladí festivaloví účastníci si skandováním vyžadovali další přídávky. Zahrada Moravy ve Starém Městě je již tradičním místem pro vystoupení a soutěže Kunovského léta. Svatojánský jarmark lidových řemesel na Mariánském náměstí v Uh. Hradišti dal nahlédnout do dílen či prodejen řemeslných výrobků. Letos byl nejvýše oceněn krejčí lidových krojů František Mikulec, který se jako zaměstnanec družstva Slovač spolupodílel na krojovém vybavení mnoha souborů bývalého Československa. Letos oslaví 75. narozeniny.

Za vděčnou atrakci pro diváky lze označit vzlet horkovzdušného balonu s vylosovanými diváky z areálu festivalového konání s následným ohňostrojem.

Dětská léta a Tady jsme doma

Pod prvním názvem se skrývá soutěžení choreografií, ve kterém vystoupilo 15 dětských souborů. Namátkou některé názvy soutěžních čísel: Šijem, šijem košulku, Hry za stodolů, Na arteplách, Igre iz Metohije, Szatmári tancok. V minulém ročníku jsem se více soustředil na muzikanty, při letošní soutěži na celkový dojem, vzájemné skloubení hudby s tancem. Až na drobné, zato bezprostředně napravené chybičky, se každý snažil vydat ze sebe všechno.

Druhý název patřil závěrečnému představení 14 souborů. Opět výběr názvů jednotlivých ukázek: Kunovské trnkobraní, Na lúce, Pod komínem, Méhkeréki táncok, Drutare, Tance lowickie i lubelskie. Tentokrát představily soubory ukázky nejtypičtějších tanců ze svého regionu. Někdy jsou regionální tance povýšeny na národní, některé soubory se rozhodly zařadit nová zpracování dalších národopisných oblastí, jejichž folklorní materiál je zajímavý. Viz Děcka z Kunovic v pořadu Na myjavskú notu, či soutěžní Podte k nám na festival..

Tipy a výsledky

V soutěži zpěváků od nejmladších do nejstarších zvítězili Martin Vašulka z „Kyjovánku“, Kristýna Daňhelová z „Hradišťánku“, Pavel Zapletal z Vápenice. Totéž v oboru verbířů: Lukáš Činč z „Voničky II“, Ondřej Bazala z „Dolincečky“ a Marek Kraus z „Hanýsku“. Nejlepší ve sportovním zápolení byli „Malá Vonica“ a „Skaličánek“, Maďarsko, „Handrláček“.

Porota složená z význačných uměleckých osobností jako vždy rozhodla velmi šalomounsky a každému přičkla dílčí úspěch. V tom nelze než souhlasit. Z těch sfér nej byla Zvláštní cena předseď poroty předána Františku Říhovi za příkladnou pedagogickou práci s dětskou muzikou ZUŠ Uherský Ostroh.

Tipem na laureáta byl pro mne „Skaličánek“. Schválně předsunu svoji dotěrnou otázku, proč nevyhrál můj favorit. Na to mě odvětila uznávaná folklorní odbornice Věra Haluzová. Zapamatuj si výkon na podiu jednoho i druhého souboru. Potom si je současně pusť z mozkového počítače a vzájemně srovnávej. Provedl jsem, jak radila se závěrem: Zkušená porota se nemýlila při vyřknutí jedním dechem: Mimořádnou cenu poroty udělujeme souboru Skaličánek ze Skalice. Laureátem XII. ročníku MDFF Kunovské léto je maďarský soubor Békes. Do paroma, zase ti Maďari, ulevila si při přebírání ceny vedoucí „Skaličánu“. Vyhrávají všude, dodala. Vedoucí maďarského souboru Károly Sztankó v zasněném pohledu utrousil: Vidíme a napravujeme svoje chyby při jednotlivých vystoupeních. Tentokrát nám to asi vyšlo. XIII. ročník Kunovské léto proběhne ve dnech 12.–18. 6. 2006.

Zdeněk Ondrášek

Devátý ročník MFF Plzeň se vydařil

Při hodnocení jednoho z prvních ročníků Mezinárodního folklorního festivalu v Plzni jsem kdysi vyslovila pochybnost nad tím, jak si asi Plzeňané budou na nový festival zvykat. Vedly mne k tomu některé momenty nepochopení, s nimiž se plzeňský folklorní soubor „Jiskra“ musel coby organizátor potýkat. Problémů jistě nebylo, ale po shlédnutí průběhu 9. ročníku se mé pochybnosti stran divácké recepce zcela rozplynuly a já musím s uspokojením konstatovat, že na jubilejní 10. ročník se netěší jen zarytí folkloristé či příbuzní členů místních souborů. Pódium U Branky, navazující na bohaté tradice někdejšího plzeňského prvorepublikového korza i pozdějších diskusních kroužků těch, kteří si do zdejšího stánku chodili „pro noviny“, se po roce 1990 bohatě využívá i pro jiný typ kulturních akcí (např. Festival Jazz, Struny, Divadlo na ulici). Při letošním MFF byla provizorní scéna vylepšena šikmým hledištěm, umožňujícím pojmout větší počet diváků. Druhým místem, kam festival již v minulých letech expandoval, bylo pódium na nám. Republiky, tedy přímo v srdci městského centra, jehož plocha se v době paralelně zde probíhajícího Historického víkendu a Staročeského jarmarku pokryje množstvím stánků a atrakcí. Do třetice to byla plzeňská ZOO, kde se soubory podílely na křtění nově narozených mláďat. Nesmíme však opomenout ani čtvrtce festivalovou předehru ve vsi Vrčeň nedaleko Nepomuka, kde se již 16. 6. některé soubory představily v pořadu „Pod vrčeňskou lipou“, dále doprovodné rozhlasové programy, jimiž se v rozhlaso-

vém studiu 12. 6. stal koncert Orchestru lidových nástrojů Slovenského rozhlasu i následné „Špalíčky lidových písní“, uváděné na vlnách Českého rozhlasu Plzeň Miroslavem Šimandlem.

Folklorní festival nezůstal opomenut ani ze strany městských a krajských úřadů, kteří jeho dění finančně i morálně podpořili. V sobotu 18. 6. se zástupci krajského odboru kultury Vladimír Líbal a Martin Baxa setkali se členy italského souboru Le maschere di Rataplam z partnerské oblasti Bergama, následující den dopoledne byli zástupci souborů přijati v reprezentativním prostoru nově rekonstruované Měšťanské besedy plzeňským starostou ing. Václavem Kalousem. Jak v barevném bulletinu (vybaveném v trojazyčné mutaci) informovala ředitelka festivalu Michaela Vondráčková, byl letošní festival určen jednak 710. výročí založení města Plzně, jednak 15. výročí Folklorního sdružení ČR. Základní téma partnerství, chápané jako nezbytná součást kulturního a společenského života, zdroj vzájemné úcty a tolerance, bylo podepřeno účastí souborů partnerských měst, německého Regensburgu, francouzského Limoges a italského Bergama, dále partnerstvím Českého a Slovenského rozhlasu. Proto se mezi devatenácti zúčastněnými soubory objevili zástupci právě těchto měst.

Pro většinu publika festival začal pátečním večerním setkáním U Branky, jemuž dala zahajovací impuls Dechová hudba 4. ZŠU v z Chválenické ulice. Nokturno nazvané „V dobrém jsme se sešli“ se odehrálo za příznivého počasí na malém pódiu před budovou Studijní a vědecké knihovny, která také vytvořila všem účinkujícím potřebné zázemí. V programu se objevily všechny dospělé soubory, jak zahraniční, tak tuzemské. S podobnou programovou skladbou se mohli U Branky setkat i sobotní návštěvníci dopoledního pořadu „Plzeňská věž převyšuje kopce“ či odpoledního setkání „Plzeňská folklorní zastavení“, zatímco sobotní „Večerní muzikantské zastaveníčko“ se odehrálo bez tanečníků a jak sám název napovídá, kladlo důraz na muzikantskou složku.

V neděli dopoledne se pódium ve Smetanových sadech stalo doménou českých a moravských dětských souborů i malých sólových zpěváků. Co se však divácké zainteresovanosti týče, bylo publikum jedno z nejpozornějších. Kolik prarodičů by si nechalo ujít příležitost sledovat své potom-

ky, ať již kráčející v jejich šlépějích, anebo realizujících jejich vlastní nesplněný sen? Právě zde se mohli představit vítězové regionálního kola „Zpěváček 2005“.

Závěrečný nedělní galaprogram v Kině Eden přinesl vystoupením patnácti souborů zajímavou retrospektivu. Obdiv patří opět členům „Jiskry“, kteří ve stísněných prostorách dokázali zajistit hladký průběh pořadu. To však byla pouhá špička ledovce, kterou představuje organizační zajištění náročné akce. Plzeň má také vynikající moderátory v Janě Trojánkové, Miroslavu Šimandlovi i jejich mladším partneru Vojtěchu Koubovi.

Je těžké neopomenout žádný ze zúčastněných souborů. „lyasa“ z města Bulawayo ze Zimbabwe, vystupující pouhé prvé dva dny festivalu, posluchače doslova atakoval složitými polyrytmickými pásmo bicích nástrojů, jakož i temperamentními pohyby tanečníků, kteří se zároveň představili i jako výborní zpěváci. Afričtí studenti se doslova stali miláčky publika, podobně jako francouzský soubor z Limoges „L'églantino do Lemuzi“, jejichž taneční výkony, vkusné kroje, nástrojová skupina i zpěv sklidily při každém vystoupení bouřlivý potlesk. Ačkoliv se jednalo o soubor s poměrně vysokým věkovým průměrem, na temperamentních tanečních výkonech to žádnou stopu nezanechalo.

Již poněkolkáté se v Plzni objevili skotští dudáci, tentokrát členové poloprofesionálního souboru „Saint Francis Pipe Band“ z Glasgowě. Za nadšené odezvy publika předvedli, jak se ve vyspělém Skotsku pečuje o jednu z nejarchaističtějších kultur evropského kontinentu. Kapela, která si zvolila své jméno podle sv. Františka z Assisi, se v naší republice objevila poprvé.

Členové „Le maschere di Rataplam“ se prezentovali jako soubor, jež se svérázným způsobem snaží inovovat bohatou tradici commedie dell'arte. Z ní si vybrali Harlekýna, Kolombínu a Brighellu, zatímco ostatní členové představují jejich příbuzné. Svými maskami, vytvořenými z recyklovaného materiálu, chtějí dát příklad mladé generaci, jak zacházet s tříděným odpadem. Jako zajímavý novotvar sklidila obdiv kolemjdoucích vesta jediného hudebníka, hrajícího na heligonku, posítá mincemi jako nostalgická vzpomínka na italskou liru. Jejich krajané „Compagnia dei Matti“ z lombardského městečka Sombia se na festivalu objevili zcela nečekaně. Na webových stránkách se dočetli o existenci festivalu, a tak se na vlastní pěst rozhodli podniknout „pánskou jízdu“. Předvedli inovaci starého karnevalového

zvyku, jehož kořeny sahají do 14. století – sesazení starosty a jeho nahrazení po dobu jednoho dne tzv. „starostou bláznů“. Také tito Lombardané novotvarem z roku 2002 vycházejí z tradic commedie dell'arte. Zaujali svými nákladnými maskami, jež byly vytvořeny jako kopie oněch původních. Jejich krátké vystoupení představovalo jednu ze sekvencí celodenního rituálu a bylo doplněno mohutným hlomozením kozích rohů a kravských zvonců, což možná byl i jeden z oněch momentů, který mohl příznivě ovlivnit stabilní slunečné počasí.

Z vystoupení hostů z Regensburgu vyplynulo, že Gauverband Oberpfalz der Heimat- und Volkstrachtenvereine e.V. soustřeďuje svou péči spíše na kroje než na interpretační výkony, a tak jejich vystoupení v kontextu perfektních výkonů „Limborj“, sdružující slovenské vysokoškoláky v Praze, tak českých a moravských souborů vyznělo nevýrazně. Již tradičně to byl právě opět slovenský soubor, který tvořil nejdynamičtější vyvrcholení každého setkání. Fjarista, zpěvák a tanečník Jaroslav Minš zůstane nepřehlédnutelnou postavou festivalu. Každý z tuzemských souborů zvolil pro jednotlivá setkání různý program. „Písečan“ i hosté z Moravy – „Ratíškovská dolina“ s cimbálovou muzikou z Dubňan zaujali čistotou projevu.

Bylo by rozhodně nespravedlivé nezmínit se o dalších tuzemských souborech – profesionálně hrající „Ledecské dudácké muzice“ či naopak o malém „Kyjovánku II.“, dále o těch, jež sídlí v Plzni. Je to kromě hostitelské Jiskry a bývalých postarších souborů vystupujících pod názvem „Jiskra 1958“ také „Mladina“ (bývalý soubor

„Škoda“ Plzeň), která se předvedla v celé své generační posloupnosti – od „Mladinky“, jež zaujala vtipnou pastýřskou scénou, po stále temperamentní a v tanečním projevu přesvědčivý „Skanzen“ Škoda. Nakonec nemůžeme zapomenout na ty, kteří budou

plzeňskému festivalu jednou zajišťovat jeho budoucnost, tedy vedle výše zmíněných i na „Meteláček I.“ a „Meteláček II.“, „Úslaváček“ z nedalekého Starého Plzeňce, „Máječek“ z Nýřan, rokycanské „Sluníčko“ i vítěze regionálního kola celorepublikové soutěže „Zpěváček 2005“. Ti všichni se zasloužili o to, že pod červnovým sluncem mohly plzeňské sady rozkvést podmanivými barvami. *Marta Ulrychová*

V Plzni se sejdem

Páteční podvečer 17. 6. 2005 jako stvořený pro hudbu a poezii nabízí tvůrčí atmosféru. Začíná první koncert 9. mezinárodního festivalu „Plzeň 2005“. Všechno je předem připraveno – lavice rozložené ve formě amfiteátru, aby si tak diváci mohli vychutnat představení se všemi detaily, v dostatečném počtu jsou pečlivě připravené informační programy, jeviště je svěže vyzdobené. O vše se postarali organizátoři festivalu a jak se zdálo, všechno dostali „pod kontrolu“. Necháváme se unést milým hlasem Jany Trojánkové, jež se v tomto večeru ujala moderování. V jejím hlase a slovech zaznělo přivítání i vzpomínky, láska i výzva. Všichni jsme dobře naladěni a snažíme se vychutnat každý tón, každý pohyb a mrknutí. Jsme připraveni se bavit, vzít si vše, co nám budou ochotni muzikanti a tanečníci sdělit.

Zazvonily hlasy, zadupaly nohy důraznými rytmy, barvy začaly přetékat z malé scény „U Branky“ v plzeňských Smetanových sadech. Jak je zvykem, první vystoupení patřilo domácímu souboru „Jiskra 1958“, který naplnil jeviště energií a nakažlivým veselím. Za chvíli jako by scéna zmizela, diváci se stali účinkujícími, interpreti se proměnili v obvyčejné kluky a děvča-

ta nebo ženy a muže na zábavě na návsi. Hra nenuceně oslovovala a volala na diváky: „V dobrém jsme se v Plzni sešli...Veselte se s námi!“

V tomto večeru Plzeňané rádi podlehnou tomuto vábení, soudíc podle jejich nálady, svátečního oblečení i radosti z prosté zábavy a upřímnosti. Stejný pocit v sobě určitě nesou i pořadatelé festivalu, jimž se podařilo vytvořit program, v němž nás cíleně vedli ke spoluúčasti a intenzivnímu prožitku.

Ve svých krátkých vstupech soubory představovaly písně, tance a zvyky typické pro svůj region. Střídaly se v nich hravé chodské dudácké a klarinetové melodie „Jiskry“ se skotskými „Saint Francis Pipe Bandu“, jednoduché ladné pochyby „Gauverbandu“ z Německa nahrazovaly závratné výšky výskoků ratiškovské „Doliny“ ze Slovácka. Jasné barvy Italů souboru „Le Maschere di Rataplam“ vystřídaly pastelové vybraných svátečních kostýmů Francouzů z „L'Élegantino do Lemouzi“. Posléze zazářily načepýřené svatební šaty ze Slovácka. Za milostnými písněmi mladých Písečanů následovaly humorné písničky „Dudácké ledecké muziky“, rozpustilé klarinetky pak vystřídal akordeon. Hlasy a temperamentní tance „lyasy“ ze Zimbabwe zvedaly z lavic a sklidily zasloužený obdiv. Kaleidoskop nálad a výrazů uchvátil celé publikum, které se časem rozrůstalo a potleskem odměňovalo každý soubor, ovšem s citlivým smyslem odměnit každý výjimečný výkon.

Každý vstup v tom večeru měl osobitý tvar a jen zřídka se nabízel náhodný výběr písně nebo nedokonalé zpracování. Důležité je, že hostejnost a neangažovanost na letošním festivalu nebyly k vidění (stejně tak i na předešlých), a to ani na scéně, ani mezi diváky. Nic nekazilo celkový dojem entusiasmů a nadšení. Zpěváci a tanečníci obdarovali publikum nádhernými produkcemi, ale nejenom tím.

Rozdělili se s ním o pohodu, nadšení a přátelství, které zjevně prožívají ve svých kolektivech. Rozdělili se i o celou krásu, kterou v sobě nese lidová tvorba. Osloveni starobylými skvosty minulosti našli jsme v duších světlo, které nás bude dále doprovázet.

Plzeňský festival je živým příkladem toho, jak zachovat tradice. Folklor a jeho současná podoba mají maximální

šance žít i nadále. Dávají naději, že naše kořeny jsou živé, že jsme i dnes schopni se společensky bavit a žít.

Těšíme se na další pokračování Plzeňského folklorního festivalu v roce 2006.

Nikolínka Prokopieva

Notičky pokřtily své třetí CD

„Všem milostem na vědomost se dává, že muzika „Notičky“ své cédéčko dnes světu dává.“ Právě takto začal slavnostní křest v pořadí již třetího CD dětské lidové muziky Notičky, který se odbyval předposlední červnovou nedělí v řevnickém lesním divadle.

Samotnému křtu však předcházel Velký koncert mladých muzikantů, na kterém předvedli to nejlepší ze své činnosti za uplynulých osm let své existence. Koncert odstartovalo pásmo písní a tanečků v podání „Malé muziky“ a „Malých Notiček“, bezprostředně poté následovala „přehlídka“ těch nejoblíbenějších notičkovských hitů jako je Berounka, Rybníček nebo divácky velmi oblíbená hra na hrábě.

Dlužny však nezůstaly „Notičky“ ani zdejšímu krásnému lesnímu divadlu, to když se na jeho prkna rychle rozestavěly kulisy a „Notičky“ předvedly hudební pohádku Tuláček liška, jejímž autorem je známý tvůrce večerníčků Václav Chaloupek a Diana Šeplavá. Za zmínku však ještě stojí fakt, že „Notičky“ měly tu čest postarat se o hudební doprovod této pohádky na cédéčku, na němž pohádku vypráví Pavlína Filipovská.

Exkurzem do pohádky však vystoupení mladých muzikantů nekončilo, právě naopak. Přítomným divákům, kterých se sešlo na tři sta, se předvedly „Notičky“ společně s přípravkou „Malé Notičky“ v novém pásmu Cibulový jarmark. To už ale byli všichni na podiu i v hledišti netrpěliví, protože vrchol celého koncertu – pokřtění nové desky „Notiček“ nazvané Všechno je to boží dárek – právě nastal!

Žádné strachy, kmotry máme! Na podiu je teď přivítáme! zaznělo z úst moderátorů celého odpoledne Simony Hauerlandové a Tomáše Koláře a hlavního slova se již mohli ujmout hlavní aktéři slavnostního křtu – známý rocker Ondřej Hejma a dvorní zvukař (nejen) „Notiček“ Stanislav Sýkora.

Slova chvály z úst Ondřeje Hejmy směřovala nejen k mladým muzikantům, ale také k těm, kteří vedou děti již od útlého věku k muzice. Víme, co to je udržet pohroma-

dě kapelu, kde hraje pět šest lidí, ale tohle je obdivuhodné, pronesl na adresu početného ansámblu „Notiček“, který dnes čítá 45 dětí. Do vínku právě narozenému cédéčku pak řevnický rocker věnoval krásnou básničku: Vašemu cédéčku přeji všechno nejlepší, ať každíčký den někoho potěší. A Vám přeji kocouři a kočička, ať ty Vaše Notičky za roků pár, nám dají další superstar!

Vtipem při svém vinšování nezaostal ani Stanislav Sýkora, zejména když se prohlásil za dvorního porodníka desek mladých muzikantů, neboť právě on stál u zrodu všech tří desek „Notiček“. Coby kmotr bych chtěl popřát, aby po poslechu této desky mělo publikum takovou radost a potěšení, jakou jsme měli my, když jsme tuto nahrávku dělali, uzavřel vinšování a pak už jen bouchly špunty a zbrusu nová deska měla svůj křest za sebou.

Poté se přítomní diváci mohli zapslouchat do zcela nových písní, které již „Notičky“ mohly směle předvést světu a na které se může těšit každý, kdo si desku „Všechno je to boží dárek“ pořídí.

Paola Petrová

O co mi jde!

Kdyby si někdo myslel, že založit a vést v Praze dětský folklorní soubor je jednoduchá věc, musela bych ho přesvědčovat o opaku. Prošla jsem totiž tou zkušeností poté, co jsem se sem přistěhovala z rodného Valašska. A i když jsem dobře věděla, že Praha je veliké město a láká proto děcka spoustou všelijakých atrakcí (a nemusí to být zrovna jenom Matějská pouť), a že navíc děti z velkého sídliště mohou mít o zábavě docela jiné představy, než jaké bych v nich chtěla probudit já se svým poutem ke kráse lidového umění, zkusila jsem to. Upřímně řečeno, už kvůli tomu, že bych to asi zkraje mezi paneláky steskem po valašském domově nevydržela.

Teď ale trochu z jiné strany. Když mně byly necelé čtyři roky, oblékly mě maminka, babička a teta poprvé do kroje. Pak mě začaly s sebou brát do staré hospody U Pánovců, kde tenkrát na sále zkoušel doma i ve světě známý soubor „Vsacan“. Byla jsem, jak se říká, cérka do tance divá; tož mi tedy vybrali tanečníka: Francka Růžičků. Jenže tenhle Francek vždycky tančit nechtěl; tož jsem mu nabančila a bylo to. Pak se nám posmívali, že spolu „negaláníme“.. Jednou soubor večer vystupoval a my za jevištěm okukovali. Jak zahráli Já mám doma pěkný zámek..., popadla jsem Francka, vytáhla ho na jeviště a na samé rampě jsme se pustili do tance. Lidé začali tleskat, protože si mysleli, že patříme do programu. Nandali nám pak všelijaké dobroty, to byl i Francek spokojený a od té doby už jsme se nebili. Tak začala „éra“ mého tancování. Přišly první soubory. U tetiny Trlicové a u Jiřího Parduby, a když jsem povyroستla, u paní Zdenky Jarošové a poté

jsem začala pracovat jako vedoucí dětského souboru „Malá Jasénka“. Potkala jsem kolem krásně zapálené lidi: Zdeňka Kašpara, manžele Martínkovy, inž. Mlynáře atd. O tom všem vám tu vyprávím proto, že nic se nikdy nerodí z ničeho...

Do Prahy se mi tedy neodcházelo lehce. Když mi přišly od maminky na zkrášlení bytu závěsy na okna, rozstříhala jsem se. A na světě byly sukně z modrotisku! Za své vzalo taky pár prostěradel – to na valašské košilky. Takhle nějak vznikal taneční soubor Valášek, který pak našel pochopení a zájem v Obvodním kulturním domě Prahy 8 a v Ústavu pro kulturně-výchovnou činnost, především v podpoře u Dany Ždímalové, Zdeny Fialové a Evy Rejškové. Rukávce tanečnickům nejdříve vyšivala zase má maminka. Pak se brzy přidaly všechny maminky a babičky dětí ze souboru!

Promítaly jsme si s dětmi tenkrát Na Satance v kulturním domě národopisné filmy, četla jsem jim pohádky, pověsti a lidové příběhy, zpívala jsem jim valašské písničky. Děti se nadchly. Bylo jich nejdříve šestnáct a se svým programem, který jsme nacvičili, se staly častými hosty ve školách, v domovech důchodců a na různých slavnostech. Vystupovali jsme po celé Praze. Od kulturního domu v Praze 8 jsme po čase dostali i peníze na kroje a o moji práci se zajímalo stále více dětí, přibývala vystoupení, i zahraniční zájezdy.

Dnes má Valášek ve svých řadách sedmdesát malých i velkých tanečníků. Není snad teď ani tak důležité, kolik máme za dvacet devět let naší existence cen a diplomů, i když jich opravdu není málo. Co platí ale víc, je to, že po mnoha letech práce Valášku – už jeho první generace dospěly, „urostly“ a dovedly do Ládvi své děti. Řada z nich se dnes tanci věnuje, tančí v různých muzikálech, divadlech atd. Někteří studují balet, herectví na státní pražské konzervatoři. Mám z nich radost, protože jsou to pracovití, čestní a kolektivní lidé se smyslem pro estetiku, kázeň i disciplínu, bez níž to v žádné práci nejde. Jsou to lidé cítící lásku k naší vlasti a milující zároveň její kulturní dědictví. Neříkám to z neskromnosti, kvůli sebechvále. Jde totiž o to, že tyhle děti nebloudily ve volných chvílích bezcílně mezi paneláky. Měly svůj soubor! Měly něco, čím žily, co je bavilo a co je ovlivňovalo! Když se někdy dívám na sídlišti kolem sebe, vidím, že všelijakých souborů a kroužků je potřeba asi mnohem víc, že je třeba silněji a cílevědoměji probouzet aktivitu i zájem dětí o něco ušlechtilého a naučit je cenit si radosti z hodnotného výsledku snažení.

Valášek se schází čtyřikrát týdně ve třech skupinách, takže se dá říci, že spolu opravdu kolektivně žijeme. Nemyslete, vedle tancování se nesmlouvavě dokážeme podívat i do žákovských knížek a popovídat si o lečjakém problému. Máme výbornou spolupráci se Základní školou Burešova v Praze 8, s tamním ředitelem J. Šupkou, i s dalšími školami v tomto pražském obvodu, kam děti chodí. Stihnou školu i zkoušky, generálky a vystoupení u nás i v zahraničí. Učím je přitom tomu, že nic na světě není zadarmo, že všechno člověk musí podložit pílí a výsledek si zasloužit. Generace před námi také musely všechno to, co je pro nás dnes už samozřejmosti, nelehko vybudovat.

Co mě v té radostné práci s dětmi na druhé straně mrzí? To, že si někteří lidé kolem bohužel myslí, že hlavní je mít

o „činnosti“ hodně napsaného na papíře, a že už pak ani snad tolik nevdá, jestli skutek utek.

Úplně na závěr bych chtěla poděkovat těm, kdo s námi tenkrát „Valášek“ založili, dnes už dospělým „dětem“ a jejich rodičům – na jejich jmenování by mi jedna řádka nestačila. A protože zároveň mým rodným souborům „Jasénce“ a „Vsacanu“ již bylo šedesát let, přeji jim za „Valášek“ spoustu dalšího elánu. Chceme přece všichni společně rozdávat radost!

Hana Dolejší

Krajané z Texasu hledali své kořeny na Valašsku

Kulturní Dny Texasu na Valašsku vytvořili počátkem července krajané, kteří zde poznávali kraj svých předků a hledali rodové kořeny. Hlavně v 2. polovině 19. století se odstěhovalo přes moře za obživou z chudých horských oblastí severovýchodní Moravy půl milionu Čechů. Z 80 procent právě z etnografických regionů Valašska a Lašska.

Vystěhovalectví postihlo nejvíce obce Hovězí, Nový Hrozenkov a Zádveřice, město Frenštát a v blízkosti ležící Trojanovice, z valašsko-lašského pomezí obce Mniší, Pálkovic, Tichou a Lichnov. Češi jako jediní ze Slovanů vytvořili ve státě Texas kompaktní farmářská osídlení ve venkovských oblastech. Zhruba 80% zemědělské populace první přistěhovalecké generace pracovalo na vlastních farmách. Založili česká sídla – například texaský Novohrad, Hostyn, Frenstat, Vsetin, Moravia, Dubina, Praha, Velehrad, Vysehrad, Frydek atd. A v nich nesčetné českých spolků s aktivitami kulturními, profesními, náboženskými aj. Census USA v roce 1990 evidoval v Texasu 179 000 osob, které uvedly český původ za jeden ze svých původů etnických. Vedle toho i 1 200 Moravanů a 24 000 Čechoslováků. Naši krajané v Texasu se skvěle naučili umění zvládnout na výsušných pláních stáda dobytka od mexických vaqueros, protože honáctví se na americký kontinent dostalo ze Španělska. Hojně chovali skot a ovce a pěstovali bavlnu, kukuřici, pšenici, sóju a podzemnici olejnou. Zabydli se též v průmyslových odvětvích ve městech.

V 70. a 80. letech 20. století nastalo v USA znovuoživování etnických kořenů. V řadě obcí se zakládají místní muzea, pamětní síně a archivy. Obnovují se spolky a vznikají

nová kulturní centra. Vzrostl zájem o výuku českého jazyka. Česká kultura v Texasu se prezentuje též formou koláčových nebo pivních slavností s „českými kroji“, hudbou i tanci např. v Caldwellu, Hallettsville či Westu.

Krajané na Valašsku navštívili obecní muzea vystěhovalectví, položili pamětní desku v kapli Cyrila a Metoděje na Radhošti, která byla opravena i z amerických krajaňských peněžních sbírek. V rožnovském skanzenu besedovali s lidmi o vystěhovalectví, předvedli své tradiční textilní rukodělné i kulinářské techniky (farmářská jídla). Prostřednictvím partnerství města Brna a Texasu uspořádali genealogické sympozium. Genealogické centrum Valašska v Rožnově pod Radhoštěm sestavuje zájemcům rodokmeny až do 17. století či třicetileté války.

Václav Žalud



Valašský vojvoda na EXPO 2005

Jedno místo se stalo na Zemi (na půl roku) zcela něčím výjimečným. Pro letošní rok byla vybrána za centrum kultury a společenského dění na naší planetě města Nagakute a Seto (poblíž Nagoi v japonské prefektuře Aichi). Zde světová výstava EXPO 2005 probíhala.

Od 25. března do 25. září se v Japonsku představila svou expozicí a bohatým doprovodným programem řada zemí, mezi nimi i Česká republika. Pro návštěvníky z celého světa byla připravena unikátní expozice 125 států a 8 mezinárodních organizací.

V moderní době, kdy se technologie stále rychleji vyvíjejí na úkor přírody, si vůči ní člověk uvědomuje obrovský dluh. Proto hlavním tématem, charakterizujícím tento problém, bylo „Moudrost přírody“. Myšlenka hlavního tématu se objevila i v roli maskotů světové výstavy. Lesní děťátko Kikkoro pořád poskakovalo a bylo plné energie, chtělo vidět a zkusit všechno. Symbolizovalo zvědavé a veselé mládí plné entuziasmu. Naproti tomu Morizo byl lesní dědeček, žijící v lese už odedávna. Byl to dobrácký hodný starý muž, který mnoho viděl a všechno znal. Přesto byl velmi zvědavý. Symbolizoval moudrost, vyspělost a tolerantnost dospělosti a stáří.

Prezentace České republiky kladla důraz na ukázkou a originální pojetí českého umění a kultury i výjimečnost a originalitu ve smyslu ztvárnění tématu. Česká republika se EXPO 2005, jehož hlavním tématem bylo „Moudrost přírody“, účastnila expozicí, pro níž zvolila jedno z podtémat – „Umění

života“. Expozice „Zahrada fantazie a hudby“ byla pojata jako relaxační prostor s optickými a zvukovými objekty. Účastníci se zde mohli vydovádět do sytosti. Průměrná návštěva českého pavilónu byla asi 9000 lidí denně. Součástí účasti České republiky byly doprovodné kulturní akce, z nichž některé byly prezentovány i mimo areál EXPO. K nim vydala kancelář generálního komisaře výpravné katalogy v anglické a japonské verzi.

Nejvýznamnější událostí byl Český národní den, který proběhl v pátek 24. 6. 2005 ve třech prostorách výstavního areálu – Expo Dome, Expo Hall a Global Common 4 Event Space. V tento pro Českou republiku důležitý den se návštěvníkům představilo široké žánrové spektrum naší hudební kultury z různých oblastí České republiky. Na Českém národním dni vystoupil dětský pěvecký sbor „Severáček“ z Liberce (sbormistři Silvie a Petr Pálkovi), „Kvartet Emila Viklického“ se zpěvačkou a cimbalistkou Zuzanou Lapčíkovou představil jazzové prvky spojené s harmonickými a rytmickými názvuky typickými pro moravskou lidovou hudbu.

Dále se představil „Symfonický orchestr hl. města Prahy FOK“ s dirigentem Petrem Altrichterem. Jako sólisté vystoupili vynikající houslistka Hana Kotková, laureátka soutěže Pražského jara, klarinetistka Ludmila Peterková, harfenistka Jana Boušková, violoncellista Jiří Bárta. V rámci Českého národního dne vystupovalo i pouliční divadlo „Continuo“. Aby žánrové spektrum bylo kompletní, představil se v japonské prefektuře Aichi český a moravský folklor v jeho mimořádné hudební, taneční a krojové rozmanitosti. Z velkého množství kvalitních těles byl vybrán soubor lidových písní a tanců „Valašský vojvoda“ z Kozlovic. První vystoupení (15 minut) bylo v 11.00 hod. v EXPO Dome při slavnostním zahájení za účasti premiéra České re-

publiky Jiřího Paroubka. Druhé ve 14.00 hod. v EXPO Hall (55 minut). A do třetice v 18.00 hod. (vždy japon. času) zahrála kapela „Valašský vojvoda“ se zpěvačkou Petrou Žáčkovou na speciálním VIP večeru, kde premiér J. Paroubek s gen. komisařem V. Darjaninem pozvali jak japonské, tak i české hosty a osobnosti a umělce, kteří se podíleli na úspěšné reprezentaci České republiky v Japonsku. Řežii tohoto prestižního počínu měli Jiří Nekvasil a Vladimír Darjanin (generální komisař EXPO 2005). Více na webu: <http://www.idnes.cz>.

Soubor „Valašský vojvoda“ odlétal do Japonska z Prahy přes Frankfurt 5. června.

Od pondělka 7. června v zemi vycházejícího slunce prezentoval moravský folklor, Janáčkův kraj, obec Kozlovice a především Českou republiku. Pro tuto příležitost byly nastudovány dva speciální devadesátiminutové programy pro 11 koncertů a 4 workshopy, kde proběhla za nebývalého zájmu výuka našich národních tanců.

Umělecké turné souboru „Valašský vojvoda“ bylo soustředěno do měst největšího ostrova Japonska Honšú a setkalo se s velkým ohlasem. Koncerty proběhly v zaplněných sálech a divadlech s vynikající akustikou a doko-

nalým zázemím. „Valašský vojvoda“ vystoupil postupně v těchto městech: Itami (předměstí Osaky), Nara, Hamamatsu, Tokio (2x), Hitachinaka, Ichi-kawa, Fujisawa, Nagaoka, Kawasaki, Kokubunji...). Turné vyvrcholilo představeními na Českém národním dnu 24. června (tři vystoupení) na EXPO 2005 v prefektuře Aichi, na rozhraní měst Nagakute a Seto – poblíž města Nagaoia.

Od světové výstavy v Bruselu 1958, přes Montreal 1967, Osaku 1970, až po Hannover 2000 – vždy nadchla tehdejší Československá a současná Česká republika svými expozicemi celý svět.

Můžeme bez nadsázky i nyní říci, že účast České republiky na EXPO 2005 v Aichi patří k těm nejúspěšnějším a nejvydařenějším.

Zdeněk Tofel

Ze souborové kuchyně...

Vedoucí se pomalu probouzela. Podívala se na hodinky. Zvuky, které vydávala chodba, v tuhle hodinu znít neměly. Zvláštní hlomoz, šoupaní nohou a hlásky. Mozek vedoucí pomalu zpracovával to, co zachytil sluchový orgán. Pak cosi dvakrát bouchlo a do toho se ozval hlásek ve výškách motoru nadzvukového letadla: „Vy ‘ste blbííííííí, buďte tiiicho, paní vedoucí spíííííííí!“

Špendlíky se vedoucí zaryly do prostoru mezi ucho a snad až ledviny. Zhluboka se nadechla, ale ne tak, jako se člověk probouzí do krásného červenového rána. Spíš jako se nadechuje býk, než zadupe toreru do písku arény. Stokrát může mluvit o nutnosti odpočinku, bez kterého prostě NEJDE pořádně tancovat!!! Vystartovala z postele a rozrazila dveře na chodbu táborové ubytovny. Šest nejmenších prdolků sedělo na lavicích kolem stolu v provizorní jídelně. Nejstarší Pavel, takto adept na druhou třídu, při pohledu na výraz vedoucí trochu vyplašeně vysvětlil: „My už jsme nemohli dospat, nám tam hrozně řval nějaký pták...tak jsme

uđělali pro všechny snídani...abyste mohla dospat...“

Vedoucí vydechla. Stůl, lavice, dvanáct rukou, tři nože, jedna klika a snad i strop byly od marmelády. Na stole leželo pětadvacet upižlaných krajíčů natpatlaných máslem a marmeládou. Každý ze „souboráků“ měl na svém místě připravený svůj hrníček na čaj. Korida se nekonala. „No tak to jste mě teda překvapili, vy naši bobíčci! Tak to vás všechny před ostatními strašně strašně moc pochválím!“ Bylo tři čtvrtě na šest a začínal další den letního tábora. Poslušně zalezla pod deku a než znovu usnula, spokojeně si olízla sladké lepkavé prsty...

Hana Zvalová

Pavel Zapletal a moravské Kopanice

Říká se, že každý kout naší vlasti má své kouzlo, svůj půvab, ale jsou místa, která se do vaší duše dokáží zapsat obzvláště výrazně. Jedním z nich jsou bezesporu moravské Kopanice, kraj na pomezí Moravy a Slovenska, kraj krásné přírody a ještě krásnějších lidí. A což teprve ty kopaničářské písničky – chytí vás a už si je musíte zpívat, tryskají přímo ze srdce zdejšího pracovitého lidu.



Je to kraj čarovný, jak psala již před tři čtvrtě stoletím spisovatelka Amálie Kutinová, kraj divoké přírody, zbojníků i bohyň, lidových léčitelek a vědem známých široko daleko. A v tomto, bohužel turisty dosti opomíjeném kraji žije ve vsi Vápenice letošní absolutní vítěz slovácké pěvecké soutěže Slaviček Slovác-ka – Pavel Zapletal. Měl jsem tu čest

poznat ho blíže i s jeho početnou rodinou a byl to pro mne zážitek stejně hluboký, jako setkání s přírodou Kopanic.

Pavel, který 21. listopadu oslaví 15 let, je typickým synem Kopanic, patří k nim a já si nedokážu představit, že by mohl dobře žít někde jinde. Na první pohled je nemluvný, působící skoro plaše, ale poznáte-li ho blíže, zjistíte, že je velice dobrý společník a zároveň svérázná osobnost, již si můžete jen vážit. Pavel Zapletal je nejstarším ze tří sourozenců, ale všichni tři, desetiletý Jakub i dvanáctiletá Eva,

se věnují od raného dětství folkloru, a to jako členové dětského souboru „Kopaničárek“ ve Starém Hrozenkově, který právě letos oslavuje krásné 40. výročí své činnosti. Pavel je současnou největší hvězdou tohoto souboru, jeho hlas si dobyl úcty a uznání na mnoha soutěžích a korunou byl titul Slavička Slovácka, který získal letos v květnu.

P. Zapletal má velice příjemný, melodický hlas a slyšet v jeho podání například zbojnické písničky je nezapomenutelný zážitek, který alespoň ve mně zanechal hluboký dojem i pocit radosti ze života, svobody a mládí. A Pavlík má na čem stavět, jeho otec Pavel žije lidovou písní celý život, byl léta členem dospělého souboru „Kopaničár“ a dnes vede svůj vlastní kolektiv „Mužský sbor z Vápenic“, v němž, což je taková perlička, zpívají i další dva jeho bratři Josef a Jiří. A on to byl, kdo od dětství vedl svého nejstaršího syna Pavla k lásce k lidové písničce, svéráznému folkloru Kopanic i naší vlasti. V souboru „Kopaničárek“ má Pavel navíc to veliké štěstí, že ho vede dvojice obětavých místních učitelů – Jan a Marie Rapantovi, kteří dbají na čistotu kopaničářského nářečí i původní provedení všech zvyků i obyčejů.

Mimo zpěvu a tance v souboru se Pavel věnuje i hře na housle a zkouší hrát na harmoniku, podobně jako jeho bratranec Jožka, jinak člen bojkovického souboru „Světlovánek“. Občas si rád zahraje i fotbal a především s oblibou prohání po kopcích svoji motorku, nejraději ovšem s kamarády, kterých, jak jsem poznal, nemá nedostatek. V zimě rád lyžuje, místní krajina je pro tento bílý sport jako ušitá. Přírodu vůbec má velice rád a touláním hlubokými lesy jen napodobuje své dávné předky (snad byl mezi nimi i nějaký zbojník?). Doma pak ho obklopuje nejen laskavé prostředí, ale i stádo oveček, které se prohání po pastvině nad domkem.

O své budoucnosti zatím ještě moc nepřemýšlí, ví jen, že by rád zpíval co nejdéle (možná brzy už s otcem v jeho sboru) a chtěl by se zdokonalit ve hře na housle.

Zavítáte-li někdy do Starého Hrozenkova, třeba při příležitosti konání pověstných česko-slovenských Kopaničářských slavností, určitě se vám podaří uvidět a hlavně uslyšet našeho Slavička v akci. A jistě mi dáte za pravdu, že jsem ve své pochvalné kritice ani trochu nepřeháněl. Uchvátí vás stejně jako krásný a čarovný kraj moravských Kopanic a možná že tu, stejně jako já, pokud máte jen trochu vnímavou duši, necháte i kousek svého srdce.

Luděk Vejsada

Od dřeváčku po střevíčky

Tak nazvaly žďárské folklorní soubory „Studánka“, „Bystřinka“ a „Rozmarýnek“ pořad, jímž svému obecenstvu připomněly, že je svými tanci těší již 20, 15 a 10 let. „Horácká kapela“, jež je doprovází „něco mezi tím“ (exaktně spočítáno, 13 let, 4 měsíce a 1 týden), omezila své obsazení na klasickou „pětku“ a sáhla hluboko do svého notového archivu až k partům, označeným číslem 2 (tj. Bajdyši Míly Brtníka) a 3 (Husičky). Tím autorka pořadu bezděky umožnila sledování vývoje od tanečních čísel vůbec nezpívaných (Bajdyš) přes pásma se sporadickým zpěvem (Husičky, Talián) až k těm, v nichž je zpěv rovnocenným partnerem tance (Motovidlo). Sympatické je, že děti si troufají zpívat častěji a zpívají dobře. Díky tomu se měly možnost pochlubit čtyři zpěvačky svými písničkami, oceněnými na oblastní soutěži dětských zpěváčků, v jednom případě i postupem do celostátního kola. Ke spádu programu přispěla stručná konference; při tom se obecenstvo, v němž jsem postrádal starostu města, známého svým dobrým vztahem k folkloru, dozvědělo vše podstatné z historie souborů i čeho je na scéně svědkem.

Josef Hora



Šmykňa vykřesává jiskřičky radosti 15 let

Šmykňa – kovárna – je podle encyklopedie lidové architektury stavba k výrobě a opravě železných nástrojů, náradí, podkov a jiných železných předmětů, používaná také při podkování koní.

„Šmykňa“ – folklorní soubor, který vznikl v roce 1990, má se svou jmenovkyní společné nejen jméno, ale i úsilí a touhu poznat a zpracovat materiál k práci – slovenskou lidovou píseň. A proto „Šmykňa“, stejně jako kovář v kovárně, tvrdě pracuje, aby výsledek jejího snažení byl ten „pravý“, ten „nej... Jejím cílem je dát divákovi možnost nahlédnout do přebohaté studnice lidového umění a vykřesat jiskřičku radosti, štěstí a pohody.

Na úvod rozhovoru s vedoucími tohoto ostravského souboru, manželi Evou a Jiřím Machačovými, jsem si dovolil ocitovat či parafrázovat několik vět ze souborového webu. Ale přejdeme k vlastnímu rozhovoru, který se uskutečnil u příležitosti nedávných oslav patnáctého výročí založení souboru.

Otázka pro oba: Oba vás znám přes dvacet let, a tak vím, že ke slovenskému folkloru vás přivedlo společné a poměrně dlouhodobé působení ve VSPT Jánošík v Brně. Prozradte ale, co vás přivedlo do tohoto souboru, kam se většinou nedostávali lidé, kteří by s jevištní prezentací folkloru neměli již předchozí zkušenosti. Kdy a kde jste vlastně začali objevovat svět lidových tradic a jejich scénického zpracování, a kdy u vás vznikla potřeba realizovat se právě v této oblasti?

Eva: Jako studentka střední školy jsem tančila v místním souboru a tak

bylo mým přáním po přijetí na VŠ v tanci pokračovat. Při konkursu do VSPT jsem ani nevěděla, do čeho jdu, ale nikdy jsem nelitovala, že jsem se ho zúčastnila, protože mě práce v tomto souboru nadchla.

Jirka: Vojna. Folklor jsem měl vždy moc rád a už v patnácti jsem měl svoji muziku. Hráli jsme všechno a všude, velice často i blbě, ale hrozně rádi. No a když jsem zjistil, že se svému koníčku můžu věnovat i na vojně, neváhal jsem a šel do toho.

Otázka pro oba: Nakonec vás tedy osud přivedl do Brna. Ty ses, Jirko, propracoval z řadového muzikanta na primáše, a Ty, Eva, mezi přední tanečnice tohoto tělesa. Jak dnes vzpomínáte na tuto jistě náročnou etapu života, která vás nakonec svedla dohromady i v soukromém životě?

Eva: Moc ráda a s potěšením. Projeli jsme celou tehdejší republiku křížem krážem, potkala jsem řadu výborných lidí, získala přátele – prostě paráda.

Jirka: Pro mě to byla naprosto nová zkušenost a vzpomínám na čas strávený ve VSPT Jánošík hodně rád, zvláště na muzikanty – kamarády, s kterými jsme prožili věci nepublikovatelné ani v bulvárním tisku.

Vášim společným domovem se stala Ostrava. Kdo přišel s nápadem založit tam soubor, který se bude věnovat výhradně slovenskému folkloru?

Jirka: Dnes už těžko určit, v které hlavě ten nápad vzklíčil (prý jsem to byl já, říká Eva). Nikdo tomu asi neuvěřil, ale náš soubor vznikl hned ze dvou důvodů. Ten první – v Ostravě byly regionálně zastoupeny všechny soubory (valašský, lašský, slezský, dokonce ostravský), ale v podstatě ve druhém největším slovenském městě chyběl právě ten slovenský. Ten druhý – pro nás důležitější – Eva po příchodu do Ostravy tady vlastně nikoho neznala a neměla kde tančovat – tak jsme to zkusili. To je pravda!!!

Bylo těžké najít mezi mladými lidmi zájemce – muzikanty a tanečníky?

Jirka: Samozřejmě, že to nebylo jednoduché. Snad to bylo atraktivností repertoáru i tím, že pár slovenských studentů již tančilo v místních souborech, a zvědavost, co z toho vznikne, je přivedla k nám. Možná i proto jsme absolvovali již v prvním roce řadu vystoupení v sedmi tanečních párech a s cimbálovou muzikou.

Přestože Ostravsko je oblastí, v níž vždy žilo a dodnes žije mnoho Slováků, jaké byly počátky? Nacházeli jste podporu a pochopení u zřizovatelů? A jak vás ze začátku vnímali diváci?

Eva: My jsme nikdy žádného zřizovatele neměli – od začátku jsme „majiteli“ našeho souboru byli my, členové, a veškeré zařízení, kroje, nástroje, rekvizity jsme pořizovali ze svého nebo z honorářů za vystoupení. „Obyčejní“ diváci nás vždycky, a doufám, že je to tak dodnes, vnímali a přijímali s nadšením. Horší to bylo s „rádoby folkloristy“, kteří nám vyčítali, že si na něco hrajeme...

Jak jste si rozdělili práci souboru a jak dlouho trvalo, než se vám podařilo sestavit dostatečný repertoár? A kdy jste začali dostávat pro „Šmykňu“ první pozvání na vystoupení a festivaly?

Jirka: Od počátku jsme se snažili být soběstační jak po materiální stránce, tak hlavně po té umělecké. Všechny choreografie až na 2-3 výjímky dělala a dělala Eva jako vedoucí tance, a muziku já. Repertoárově jsme se dostali na kvalitní celovečerní program během dvou let činnosti, s tím, že každý rok obnovujeme zhruba 30–40% programu. Takže „kdo chvíli stál, už stojí opodál“. A první vystoupení? Asi dva měsíce po založení na besedě u cimbálu v Ostravě-Proskovicích, no a potom už to jelo.

Jirko, o tobě je známo, že i v době, kdy už se „Šmykňa“ rozjela naplno, ses jako muzikant nebránil spolupráci s dalšími lidovými hudbami. S kým všim si vlastně spolupracoval a jak se ti to dařilo skloubit s prací ve vlastním souboru?

Myslím, že když jsou rozumní lidé, tak se vždycky nějak domluví, někdy musí ustoupit jeden, příště druhý... Měl jsem vlastně velké štěstí, v roce 1987 si mě všiml už tehdy velice známý, slavný a výborný muzikant Jan Rokyta, šéf CM „Technik“, a hraji s ním dodnes. I po vojně jsem docela často spolupracoval s VSPT „Jánošík“ a po jeho zániku jsem se objevil

párkrát i v jeho následníku Ondráši. Myslím, že za zmínku stojí i spolupráce CM „Šmykňa“ s řadou folklorních souborů, které měly v různých obdobích problémy se svými kapelami – třeba s „Hlubinou“, „Ondřejnicí“ nebo „Souborem Ladislava Ševčíka“. Byla toho prostě spousta – každý muzikant to zná. Jo, a má poslední láska – muzikantská (kromě „Šmykně“) je nově vznikající kapela „Fidlikář“.

Aby toho nebylo málo, ty sis, Evo, na sebe po pár letech uvázala další povinnost – vedení dětského souboru. To jste potřebovali vychovávat dorost pro velkou „Šmykňu“, nebo byla tak velká poptávka?

Je to mnohem prozaičtější – máme dvě děti, které mají chuť jak do tance, tak do muziky, a naši spolusouboráci jsou na tom podobně jako my, a tak



„Malou Šmykňu“ z 90% tvoří vlastně naše děti. Zatím nikdo z nich neměl ještě 15 a podmínka pro vstup do „velkého“ je mít o něco víc, takže musíme chvíli počkat.

Zúčastňujete se také festivalů a akcí na Slovensku. A s jakým se tam setkáváte ohlasem a hodnocením? A co jiné zahraniční zájezdy? A jak vás přijímali tam?

Jirka: Musím se s jistou pýchou pochlubit (snad mi bude odpuštěno), že máme jen ty nejlepší zkušenosti, a mnozí ze slovenských diváků nám nechtěli ani věřit, že jsme z Moravy a nejsme všichni Slováci. Projeli jsme velkou část Evropy a všude nás přijali „za své“. Nejlepší to bylo snad na obrovském mezinárodním festivalu v Turecku v Izmiru, kde jsme se potkali se slovenským souborem z Košic a myslím, že Turci poprvé a pořádně pochopili, co je to SNP.

Jaké udržujete kontakty s ostatními soubory, které v českém prostředí rozvíjejí slovenské folklorní tradice? Kde se s nimi máte příležitost setkávat?

Eva: Existuje člověk jménem Vlasta Fabišik, který spolu s dalšími jemu podobnými jedinci vymyslel super akci „Jánošíkov dukát“. Přijďte se podívat.

Udržet folklorní soubor, ve vašem případě dokonce dva, na určité úrovni vyžaduje finanční i materiální prostředky – jak se je daří shánět přece jen „nečeskému“ souboru? Kdo vás podporuje? Nežlobte se, že se na to ptám ještě jednou, ale opravdu mě zajímá, jak se shánějí peníze na folklor?



Eva: Mám pocit, že jsme asi divní, ale žádného sponzora v tom pravém slova smyslu nemáme a nikdy jsme neměli. Zatím jsme si dokázali vždycky na sebe „vydělat“, i když je to mnohdy hodně těžké. Jestli o někom víš, dej vědět.

Oslavili jste tedy 15. výročí činnosti vašeho souboru. Jaké vlastně byly oslavy? A jak jste s nimi spokojeni vy sami?

Jirka: Jsme docela malý soubor a tak ani oslavy nebyly nijak bombastické a omezily se na výroční koncert a pár doprovodných akcí. A spokojenost??? Jestli je vyprodaný sál a pár set spokojených diváků měřítkem – tak jsme rádi a spokojeni, i když (však to zná každý vedoucí) je stále co zlepšovat.

Co považujete za největší úspěch v dosavadní historii souboru? Jaké jsou vaše další cíle a plány? A proměnilo se za těch patnáct let nějak výrazně národnostní složení v souboru?

Jirka: Největší úspěch? Asi, že máme s kým pracovat, lidi to baví, mají i při mnohdy drsné „makačce“ chuť do tance a humor, který je neopouští.

Eva: Národnostní složení je v podstatě stejné jak na začátku, i když přibýlo více „Čechů“, tedy Slováků druhé a třetí generace, kteří už moc běžně nehovoří „po slovensky“. A naše cíle a plány? Přece pokračovat v tom, co děláme, a „dožít se“, se souborem další patnáctky.

Připravil: Viliam Dekan

Folklor provázel sportovní soutěžení

Po vzoru antických olympiád, jejichž součástí bylo i umělecké klání, se v rámci Letní olympiády dětí a mládeže poprvé uskutečnila i soutěž ve folklorním tanci. V sále Semilassa v Brně-Králově Poli se 22.–23. června představilo sedm dětských souborů – pět z moravských krajů a dva z Čech. Podobně jako ve sportovních soutěžích byla i folklorní soutěž (spíše nelogicky) rozdělena na dvě semifinále, z nichž pak vždy dva soubory postoupily do finále.

Protože propozicemi byl dán (asi z finančních důvodů) limit 20 účinkujících, soubory toto omezení řešily buď použitím hudební nahrávky, nebo doprovodem malou skupinou muzikantů, případně se zcela obešly bez doprovodu. Nahrávku použily hned oba soubory, které zahajovaly první semifinále. Středočeský soubor „Klíček“ poslal napřed na pódium chlapce (předvedli tanec Husar), pak se představily dívky (pásmo Helička a Po louce chodila) a své vystoupení zakončili společnou polkou. Podobně koncipovala svá vystoupení i „Ostravička“ – napřed v různých hrách dokazovali šikovnost chlapci, pak se dívky prezentovaly jako kozičky a kravičky a na závěr zatančili spolu v polkovém rytmu. Ve vystoupení jihlavského „Šípku“ si chlapci i děvčata navzájem dokazovali, jak umějí tanečně přeskakovat lano (hra s „hadem“) – přitom si vystačili s vlastním zpěvem. Za doprovodu harmoniky si děti ze souboru „Víněk“ zastupující Zlínský kraj hrály na masopust.

Druhé semifinále uvedl „Červánek“ z Královéhradeckého kraje pásmem o pečení buchet, ve kterém za doprovodu malé muziky použil tanec mlynářský a taneční hru Mák. „Klásek“ z Kralic na Hané (reprezentoval Olomoucký kraj) předvedl jarmareční pásmo, v němž byla nabídka různého zboží doprovázena vhodnou písní nebo tancem (jen s doprovodem vlastního zpěvu), zatančil si v něm dokonce i medvěd. Mikulovský „Palavánek“, který s pětičlennou hudeckou muzikou a taneční skupinou zastupoval Jihomoravský kraj, uvedl tance a taneční hry z oblasti moravských Charvátů a své vystoupení zakončil hrou na svatbu. Na druhé semifinále bezprostředně navázalo finále, do něhož postoupily soubory „Ostravička“, „Šípek“, „Červánek“ a „Palavánek“ a porota poté stanovila konečné pořadí: „Palavánek“, „Červánek“ a „Ostravička“. Oceněny tak byly soubory, které měly kvalitní hudební doprovod, ať už v podobě nahrávky, nebo s živou muzikou. Ve všech souborech převažovali starší děti nebo

i dospívající mládež a bylo potěšitelné, že nikde nechyběli také chlapci – někdy dokonce i rovnocenně s děvčaty (počtem i schopnostmi). Je škoda, že tato akce však proběhla zcela bez účasti širší veřejnosti. Nebyla nijak propagována či avizována, takže publikum tvořili jen členové zúčastněných souborů. Je ovšem otázkou, jak by diváci přijali skutečnost, že ve druhém dni dva soubory (které postoupily z druhého semifinále) vystoupily se svým programem dvakrát. Závěr obou soutěžních dnů patřil zahraničním hostům – polskému souboru „Harnam“ a srbskému kolektivu „Abrašević“. *Pavel Šafařík*

Sport pro všechny v Olomouci

Česká asociace sportu pro všechny pořádala ve dnech 1. 7. – 6. 7. 2005 v Olomouci první mezinárodní Festival sportu pro všechny. Hlavním cílem festivalu je nejen prezentace významu sportu pro všechny, ale i společensko-sportovní setkání účastníků festivalu na mezinárodní úrovni.

Do Olomouce přijelo 3752 účastníků festivalu včetně hostů z Dánska, Maďarska a Skotska. Na 20 sportovištích probíhaly festivalové akce – soutěže, tělovýchovná vystoupení a veřejně přístupné podniky. Festival byl slavnostně zahájen komponovaným pořadem, na kterém se představilo více než 2500 cvičenců. V rámci tohoto pořadu také vystoupil folklorní taneční soubor z Litovle a děti z mateřské školy Příkazy pod vedením M. Chrástové.

Milada Němčíková

Trnávka v Bulharské republice

Soubor lidových písní a tanců „Trnávka“ z Lukavce u Pacova za finanční podpory Ministerstva kultury ČR reprezentoval ve dnech 20.–27. 5. 2005 Českou republiku na Mezinárodním dětském tanečním folklorním festivalu ve Slivenu v Bulharské republice.

Krajské město Sliven má cca 110 tisíc obyvatel. Ve všech dvanácti základních školách se vyučuje již od první třídy dvě hodiny týdně lidový tanec v rámci povinných vyučovacích předmětů. V sedmé třídě se rozšiřuje o výuku choreografie tance. Absolventi škol dostávají osvědčení k vedení folklorních souborů nebo mohou pokračovat ve studiu folkloru na vysoké škole. V Bulharské republice si velmi váží lidových tradic a pořádají každoročně řadu folklorních festivalů. Ve Slivenu se konal již devátý ročník setkání dětských tanečních kolektivů, kterého se v letošním roce zúčastnilo celkem 18 souborů z 12 evropských a asijských zemí – sedm souborů z Bulharska, ostatní z Ruska, Polska, Maďarska, Srbska, Makedonie, Gruzie, Jakutska, Moldavie, Turecka, Slovenska a České republiky.

„Trnávka“ vystupovala na koncertech, účastnila se slavnostních průvodů, Slavnosti slovanského písemnictví a slavností Státního svátku Cyrila a Metoděje. Zástupkyně Trnávky rovněž poskytl rozhovor do bulharské televize.

Nebývalý úspěch náš soubor sklídl při prezentaci své činnosti na Mezinárodní konferenci o významu folkloru za účasti zástupců všech souborů a folklorních odborníků pozvané země. Podle jejich slov „Trnávka“ ukázala cestu, jakou by se měly dětské

soubory ubírat, vycházet z dětské hravosti i přirozenosti odpovídající věku dětí a přinášet čistý folklorní charakter daného regionu. Není účelem předvádět artistické výkony a přejímat folklorní zvyklosti a umění dospělých, jak ukázaly některé přítomné soubory ostatních zemí.

Značnému zájmu se rovněž těšily dary Folklorního sdružení České republiky, kalendáře, brožury i letáky folklorních slavností a festivalů ČR, které předala vedoucí „Trnávky“ s milými pozdravy pana předsedy Zdeňka Pšenici a místo předsedy Františka Synka. Bulhařští folkloristé přiznali, že takto přehledně není ani u nich propagace vždy propracovaná a velmi ocenili tuto činnost Folklorního sdružení ČR.

Na zahajovacím galakonzertě po předvedení temperamentních tanců jižních zemí a typické rytmické hudbě plné bubnování zazářil obřadní tanec „Vylévání studánek na Pelhřimovsku“ v něžném podání dívek z „Trnávky“. Překvapující ticho a nebyvalou pozornost diváků v hledišti završil dlouhotrvající potlesk.

Příjemné byly i chvíle přijetí u paní hejtmanky slivenské oblasti, ostatních zástupců města a vedoucích organizačního výboru festivalu. Každý vedoucí folklorního souboru společně s jedním členem v kroji reprezentovali svoji zemi a představovali svůj soubor i stát.

„Trnávka“ předváděla sváteční pelhřimovský kroj, který se nosil ještě ke konci 18. století na české straně Českomoravské Vysočiny a byl zachován v pelhřimovském muzeu. Téměř po 200 letech obnovila „Trnávka“ jeho krásu, která vyniká zářivě bílou sukni s bohatou výšivkou. Hlavu zdobí penízky vyšívaný vínek, který byl výsadou svobodných dívek; vdané ženy nosily čepec. Prezentace „Trnávky“ byla provázena potleskem a již od tohoto samého zahajovacího aktu festivalu se často opakovalo slovo „Češi“ s nebyvalou úctou.

Milé bylo i setkání s bulharskými obyvateli vesničky Topolčany, kde byl podle slovanského zvyku náš soubor přivítán chlebem a solí. Na památku tohoto setkání byl společně zasazen strom a následující vystoupení a později i rozloučení nebralo konce. Češi a Bulhaři již za soumraku společně tančili slovanská bulharská kola.

S krásnými pocity a zajímavými zážitky opouštěla „Trnávka“ Bulharskou republiku. Skutečně se naplnila hlavní myšlenka festivalu, jehož motto znělo: „Přátelství bez hranic“.

Vladimíra Svobodová